

ความคิดเกิดดับ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกกวอ อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ความคิดเกิด ถ้าพูดถึงให้เราอธิบายมันมายาวไกลมากเลย ความคิดเกิด ความคิดดับ ปฏิสนธิจิต เวลาปฏิสนธิจิตมาเกิดในไข่ออกมาเป็นมนุษย์ มันก็มีธรรมชาติของมัน ธรรมชาติของจิตมันก็เกิดเป็นธรรมดา พอมันคิดเป็นธรรมดาใช้ไหม ธรรมชาติของมนุษย์ ธรรมชาติของโลก ของวัฏฏะมันเป็นอย่างนั้น เพราะต้องมีการสื่อสาร

ที่นี้การสื่อสารภาษาอะไรของมัน นี่พูดถึงธรรมชาติก่อน พอพูดถึงธรรมชาติปั๊บ พระพุทธเจ้ายังไม่เกิด มนุษย์ก็เป็นอย่างนี้ สรรพสิ่งมันมีอยู่แล้ว เจ้าลัทธิทั้งหลายที่เขาว่าเป็นศาสดาเป็นพระอรหันต์ เขาเข้ามานสมาบัติกันทั้งนั้น นั่นก็ความคิดเกิด ความคิดดับ เหมือนกัน

ถ้าไม่ดับมันจะเข้ามานสมาบัติได้อย่างไร แต่การเกิดการดับของเขา เขาไม่รู้ตัวนะ เขาไม่รู้หรือว่าการเกิดการดับนี้ทำอย่างไร การเกิดการดับนี้ได้ประโยชน์อะไร พระพุทธเจ้าก็ไปศึกษาของเขามาหมดแล้วแหละ ไปศึกษามาหมดแล้วมันไปไม่ได้เห็นไหม

ดูจากอาการคาบสเห็นไหม เจ้าชายสิทธัตถะเข้ามานสมาบัติได้เหมือนเราเป็นอาจารย์สอนได้ เข้ามานสมาบัติดิเนมันมีความคิดไม่ได้ มีความคิดมันจะนิ่งได้อย่างไร

เราถึงบอกว่ามานสมาบัติเข้าความว่าง ๘ ระดับ รูปฌาน อรูปฌาน ความว่างของ ปฐมฌาน ทุคิยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน อากาสนัญญายตนะ วิญญูณัญญายตนะ อาภิญญายตนะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ เห็นไหม มันความว่างตั้ง ๘ ระดับ

ความว่างอย่างนั้นมันหยุดหมด หยุดอย่างนั้นแล้วความคิดเกิดดับไปไหน
 ความคิดเกิดดับบอกไม่รู้เรื่อง ความคิดเกิดดับเพราะเขาทำมานสมาบัติ เขาทำความว่าง
 ๘ ระดับของเขาเข้าๆ ออกๆ แล้วความคิดเกิดดับเขาเห็นไหม เขาไม่รู้เรื่องของเขานะ เขา
 ไม่รู้เรื่องของเขา แต่เขาคิดว่ามันเกิดดับ เขาคิดว่าเขาได้ถึงที่สุดแห่งทุกข์แล้ว เขาคิดว่าเขา
 เป็นพระอรหันต์กันนะ

ถ้าเขาไม่คิดว่าเขาเป็นพระอรหันต์ อาฬารดาบสจะบอกว่า เจ้าชายสิทธัตถะมี
 ความรู้ เหมือนเรา เห็นไหม มีความรู้เหมือนเรามีความสามารถเหมือนเราสอนลูกศิษย์ได้
 การเกิดการดับของผู้ที่ปฏิบัติของเขา เขายังไม่รู้เรื่องของเขาเลย มีแต่พระพุทธเจ้ามา
 พิจารณาของท่าน

ตั้งแต่ปฐมฌานเห็นไหม เข้าถึงบุพเพนิวาสานุสติญาณเห็นไหม เหมือนกับ
 คอมพิวเตอร์ เราเคย์เข้าไปถึงข้อมูลแล้วมันจะเปิดออกมา นี่เข้าถึงจิต คอมพิวเตอร์ก็เป็น
 คอมพิวเตอร์ดี แต่นี่พวกเราเป็นจิต จิตมันเข้ามา เราจะบอกการเกิดดับใจ แล้วเข้าถึง
 ข้อมูล ข้อมูลมันมีข้อมูลของมัน

อ้าว เมื่อชาติที่แล้วโยมเป็นอะไร ชาติก่อนนั้นโยมเป็นอะไร พอโยมเป็นอะไรนี้
 แหละ มันสะสมมา สะสมมาแต่ละชาติๆ มานี้ มันทำให้เราเปลี่ยนแปลง มันพอกพูน
 ความดีและความชั่วใจ ถ้าคนพอกพูนความดี นี่ใจพระโพธิสัตว์ก็พอกพูนความดีมาเห็น
 ไหม มันสะสมความดีมา สะสมความดีมา พระโพธิสัตว์ใจ สะสมความดีมา

แต่ไอ้พวกมหาโจรมันสะสมความชั่วมา แต่ส่วนใหญ่ของคนมันสะสมทั้งดีและ
 ชั่วมาเพราะมันไม่แน่นอนเห็นไหม นี่บอกไปเห็นข้อมูล เราบอกว่าการเห็นข้อมูลอย่างนี้
 ไปเห็นข้อมูลเชิงลึก ไม่ใช่เกิดดับนะ เกิดดับคือความคิด แต่ข้อมูลมันลึกกว่าเกิดดับ

แต่เราจะพูดตรงนี้ขึ้นมาบอกว่า การเกิดดับมันมีรากฐานมาจากตรงนี้ นี่
 บุพเพนิวาสานุสติญาณ

แล้วพุดถึงเวลาจุตูปปาตญาณเห็นไหม ข้อมูลมันมีอยู่แล้ว แต่เรายังชำระของเรา ไม่สิ้นสุดกระบวนการของมัน ข้อมูลมันมีอยู่แล้ว คือข้อมูลของเรา ประสาเราว่ากิเลส นี่สินมันมีอยู่แล้ว มึงต้องใช้ตลอดไป ใช้ตลอดไปมึงใช้โดยอะไร

โดยข้อมูลของมันคือทำกรรมดีกรรมชั่วเดี๋ยวมันก็เกิดจุตูปปาตญาณ เดี่ยวมันก็เกิดอีก นี่พระพุทธเจ้าทรงบอกรับของพระพุทธเจ้าคือ วิชชา ๓ แล้วก็กลับมาอาสวัคชญาณ เห็นไหมมันก็ดับตรงนี้ไง

การที่ว่าอาสวัคชญาณนี้ อวิชชา ปจฺจยา สงฺขารา สงฺขารา ปจฺจยา วิญญฺณํ อาสวัคชญาณ ญาณชำระกิเลส ความคิดเกิดจากข้อมูล เกิดจากการกระทำตรงนี้ทั้งหมดเลย ความคิดมันมาจากไหน ความคิดมาจากภพ มาจากจิต เกิดเป็นภพ แล้วภพมาเกิดเป็นเรา แล้ว มันถึงมีความคิด

แล้วไม่มาเกิดเป็นเราแล้วมันไปไหน เห็นไหม มาเกิดเป็นเราแล้วมันก็มีภพอยู่ พอมีภพอยู่ ภพอันนั้นที่ว่ามันต้องเกิดตายอยู่ เราจะบอกว่า ความคิดก่อนที่จะว่าความคิด เกิดดับ มันต้องมีที่มาของความคิดเกิดดับก่อน แล้วความคิดเกิดดับ เหมือนเรานั่งอยู่ ๓ คนคิดไม่เหมือนกันนะ

มึงเอาแก้วมาตั้งอยู่ตรงนี้ ของเราอร่อยอยู่คนเดียวไอ้ ๒ คนนั้นไม่ได้กิน แล้ว ความคิดต่างกันไหม อยู่ด้วยกันมันก็คิดอีกอย่างหนึ่ง เราจะบอกว่าแม้แต่มุมมอง เหตุการณ์อันเดียวกัน เราก็ยังคิดต่างกันเพราะมันมาจากข้อมูลของเรา

นี่ก็เหมือนพระพุทธเจ้ามาถึงอาสวัคชญาณมาชำระกิเลสแล้ว พอชำระกิเลส คนชำระกิเลสใช้ไหมข้อมูลก็มี เหตุให้กระตุ้นข้อมูลก็มี ข้อมูลคือข้อมูลเฉยๆ นะโวยไมใช่กิเลสนะมึง กิเลสคือค้นหาความทะยานอยากนะโวย

ทีนี้ข้อมูลอันนี้มันสะสมมา มันกระตุ้น พอกระตุ้นขึ้นมาแล้ว มันกระตุ้นที่ ความคิด ความคิดมันเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว เราเริ่มต้นตั้งแต่การเกิดเห็นไหม การเกิดการตาย การเกิดการเวียนอยู่ในวัฏฏะ ทีนี้ข้อมูลอันนี้มันกระตุ้น พอกระตุ้นขึ้นมามันก็การค้นหาทะยานอยาก

แต่พระพุทธเจ้า เพราะกระตุ้นในทางบวกเพราะว่าปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์มาเห็นไหม กระตุ้นในทางบวก ในทางบวกนี้มันก็แก้ไขจนถึงที่สุดกระบวนการของมัน ชำระ อวิชชา ปัจจัยา สงขารา สงขารา ปัจจัยา วิญญาณ มันก็มีวิชา มรรคญาณมีวิชา เข้าไปทำลายอวิชชา

พอพระพุทธเจ้าทำถึงที่สุดแล้วสิ้นสุดกระบวนการ พับ! เป็นพระอรหันต์ กิเลสตายหมด ความคิดก็ยังมียู่ ความเกิดตายก็ยังมียู่

นี่ไงเกิดดับๆ ต่างกันอย่างไร การเกิดดับโดยที่เขาพูดกัน โดยมานโลภีๆ โดยฤทธิชีพรโดยสิ่งที่เราไม่เข้าใจ เขาเรียกว่าการเกิดดับ คือมันสิ้นสุด การเกิดดับคือมันจบไป

แต่พระพุทธศาสนาไม่ใช่ พุทธศาสนาไม่ใช่ การเกิด การดับมันต้องมีเหตุมีที่มาที่ไป พอมีเหตุมีที่มาที่ไปแล้วเราเข้าไปทำกระบวนการล้างมันจนสิ้น

การเกิด การดับก็มีอยู่แต่กิเลสตายไป ถ้าการเกิด การดับไม่มีเลยพระพุทธเจ้าจำสามณรรพหุได้ไหม จ्ञานางพิมพาได้ไหม อันนั้นคืออะไร

โยม : สัญญา

หลวงพ่ : เออ ก็สัญญาคือสัญญาข้อมูลเก่าไป

โยม : ข้อมูล แต่ว่าไม่มีกิเลส

หลวงพ่ : เออ ก็ไม่มีกิเลสแต่พวกเรามีกิเลส พวกเราจึงจำนางพิมพาได้ โอ้ ของคุณะ ใครห้ามยุ่งนะ แต่นี้ท่านจำได้ พิมพาก็คือพิมพา เราก็คือเรา แต่เราจะช่วยเหลือเขา เราจะทำกุศลเขา นี่ไง ที่ว่าเกิดดับมันต่างกันอย่างไร

การเกิดดับเรามองมาที่การเกิดดับที่เราพูดเห็นไหม ที่เขาเอาคำพูดเรา เขาเอาคำพูดเราไปใส่ในเว็บไซด์ใจว่า พระสงฆ์พูดถูก เขาเอามาให้เราดูอยู่ ว่าพระสงฆ์พูดถูกนะ ว่าการดูจิตเหมือนกับดูเสาไฟฟ้า เหมือนดูไฟฟ้าเกิดดับไป เพราะการดูจิตที่เขาฝึกกันที่เขาพูดกันเราเห็นอยู่แล้ว

ถ้าเอ็งเข้าใจว่าการเกิดการดับมันพิจารณาของมัน ดูไว้เฉยๆ เราเปรียบเหมือนกับรูปธรรมเหมือนเป็นแร่ธาตุใด ที่เขาโผล่เข้ามาในกระบวนการที่เขาโต้เถียงกัน เขาบอกว่าพวกเราเหมือนพระป่าเน้นการทำจิตสงบ แล้วพิจารณาภาวที่ว่า เขาบอกว่าการดูกายมันก็เหมือนพอเต็กตั้งไปเก็บศพมันจะได้อะไรวะ

เราบอก แหม พูดยังนี่ถูกใจถูกใจหายเลย เพราะอะไรรู้ไหม เพราะถูกก็จะพูดว่าการดูจิตก็เหมือนกับการเก็บศพนี้แหละ ก็จะพูดให้เป็นวัตถุธาตุ เป็นวัตถุเป็นรูปธรรมที่เอ็งทำกันอย่างนั้น การเกิดการดับที่เห็นการเกิดการดับ ก็เหมือนกับเราดูไฟเกิดดับ เราดูยังคินะเพราะเราดู

แต่เสาไฟฟ้ามันไม่มีใครดูมันเป็นพลังงานเฉยๆ ไม่มีชีวิต แต่เพราะมนุษย์เราคิดขึ้นมาว่า ถ้าแสงมันสลัวลง แสงไฟฟ้ามันจะสว่างขึ้น พอแสงแดนมันสว่างขึ้นมาไฟก็ดับเองเห็นไหม ไอ้เสาไฟฟ้ามันก็เกิดดับเหมือนกัน มันก็เป็นวัตถุใช้ไหม มันก็เป็นสารอันหนึ่งใช้ไหม

แต่พระพุทธเจ้าไม่ได้ปรารภอย่างนั้น เพราะการเกิดการดับมันเกิดจากจิต เกิดจากภพ เราถึงพูดบ่อยเราพูดประจำเลยว่า ความคิดเกิดดับ ยิ่งจรวจเขาจะปล่อยยานอวกาศเขาปล่อยมาจากฐานยิงของมัน

ความคิดมันเกิดมาจากไหน มันเกิดที่ไหน และมันดับที่ไหน และมันทิ้งอะไรไว้บนหัวใจมึง เห็นไหมความคิดมันเกิดมาจากไหน คอมพิวเตอร์มันมีพลังงานของมัน มันถึงพร้อมเพราะมันมีข้อมูลของมันใช้ไหม แต่ความคิดคนตายคิดได้ไหม

เราไปคิดกันเองว่าว่่าง แล้วความคิดมาจากไหน เพราะอะไรเพราะเขาไม่เข้าใจเรื่องจิตใจ เขาไม่เข้าใจเรื่องสมาธิเขาปฏิเสธเรื่องสมาธิใจ เขาปฏิเสธเรื่องภพชาติใจ เขาคิดว่าพวกเราด้วยปัญญาชนนะ เขาคิดว่าธรรมะเป็นวิทยาศาสตร์ใจ เราเป็นปรมาตม์ เราเกิดมาจากธรรมชาติ เราเข้าใจธรรมชาติ แล้วเพราะอะไรของมึงล่ะ แล้วกรรมของมึงล่ะ

แต่พอเราคิดอย่างนั้นได้ เราคิดธรรมะใจ กิ่งๆ ใจ ตัวเองว่าตรีกในธรรมะ แต่คิดแบบวิทยาศาสตร์ เห็นไหมวิทยาศาสตร์มันเป็นทฤษฎีกระบวนการที่เราคิดได้ ธรรมะ

พระพุทธเจ้ามีอยู่แล้ว เราก็คิดว่าธรรมะพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าบอก ธรรมะเป็นธรรมชาติ ทุกอย่างเป็นธรรมชาติหมด การเกิดก็เป็นธรรมชาติ

เราเจอพระฝรั่งมาบวชถามว่ามึงเกิดมาจากไหน เขาก็บอกเกิดจากธาตุ ๔ เขาคิดว่าเขาพูดปรมาตถธรรมนะ แต่ความจริงมันไม่ใช่ ไม่ใช่เพราะอะไร เพราะเรายุ่งกันใช่ไหม เราเกิดมาโดยสมมุติมันเป็นจริงตามสมมุติ เราจะคุยกันเรื่องสัจจะในภพในชาตินี้ มึงเกิดมาจากไหน เราเกิดจากพ่อแม่

เคยถามว่าพ่อแม่เป็นใคร เคยถามอย่างนั้น เขาจะปฏิเสธว่าเขาเป็นปรมาตถ์ไม่ได้เกิดจากพ่อแม่ เกิดจากธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ แล้วพ่อแม่มึงไม่มีเหร

นี่เรายกตัวอย่างนี้ขึ้นมาให้เห็น ที่ว่า เขามาคุยกัน เขาตัดตอนใจ เขาตัดตอนเหมือนค้นหาความทะยานอยาก เขาทำว่าสิ่งที่มันเกิดดับ สิ่งที่มีมันมี แต่เขาตัดตอนเรื่องจิต เขาตัดตอนตามกระบวนการของมัน กระบวนการของมัน มันมีที่มาที่ไป แล้วค้นหาทะยานอยากมันอยู่ที่จิต จิตนั้นอวิชชาใจเพราะเราไม่รู้ใจ

พลังงานนี้เราไม่รู้ตัวของมัน เหมือนไฟ ลองจุดไฟขึ้นมากองหนึ่ง ไฟมันรู้จักตัวเองไหม ไม่รู้เหรอก เราเป็นคนจุดมัน ไฟมีชีวิตไหม ไฟมันรับรู้อะไรไหม ไม่รับรู้อะไรสักอย่างใช่ไหม ความคิดก็เหมือนกัน ถ้ามันคิดมาแล้วเหมือนไฟ แต่คนที่คิดใครเป็นคนคิดมัน เพราะเราจุดไฟ ถ้าไม่จุดไฟ ไฟมันจะเกิดได้อย่างไร แล้วแรงเสียดสีของความขึ้นอะไรนั่นอีกกรณีหนึ่ง ไฟมันจุดขึ้นมาเอง ความคิดก็เหมือนกัน ใครจุดความคิดขึ้นมา

โยม : เราจุดเอง

หลวงพ่ : แล้วเวลาคับขึ้นมา ก็ตามดับมัน เราจุดความคิดขึ้นมาเราก็ตามดับมัน นี่การเกิดดับใจ ถ้าพูดถึงการเกิดดับโดยเฉพาะการเกิดดับเห็นไหม เราพูดอย่างนั้นปั๊บมันก็จะ เป็นวิทยาศาสตร์ไป เป็นเรื่องโลกไป

แต่พูดถึงธรรมะแล้ว การเกิดการดับนั้น มันต้องมีที่มาที่เกิดที่ดับ พระพุทธเจ้าถึงบอกใจ “ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ” ตอนนี้เขาคิดเป็นวิทยาศาสตร์เลย ดูเกิดดับ ดูความว่าง

ดูความปล่อยวาง ไม่ปล่อยวาง กุฬิงอย่างไร ก็ว่ามึงยังไม่เข้าถึงกิเลส มันไม่ชำระกิเลส เพราะอย่างเรา เราพูดไปว่าเราไม่รู้จักพ่อแม่เรามึงบ้าหรือ

เราเกิดมานี้ เราก็อ่าเรามีการทำงานทำแล้วใช่ไหม เราเกิดมาแล้วเรามีการศึกษาแล้ว เรามีหน้าที่การทำงานแล้ว เรามีเงินจับจ่ายใช้สอยแล้ว เราลืมพ่อแม่เราไปเลยหรอ แต่เวลาเราไปพูดกับเขา เขาก็บอกว่าไม่ใช่ๆ ไม่ได้คิดอย่างนั้นมันก็ต้องมีไป เวลาเขาว่า เขาก็ต้องมีปัญหา ก็ต้องมีการศึกษาไปถึงจิต ต้องมีสมาธิ ต้องมีสมณะ มีอะไรสรรพเพต่อไปล้านสี่

มันพูดแบบนี้ต่อเมื่อคนรู้ทันมัน ตบหัวมันแล้ว แต่ถ้าไม่มีคนรู้ทันไปคอยจิกมันนะ มันก็จะพูดธรรมชาติแบบวิทยาศาสตร์แจ๊ๆๆ ไปเลย เป็นนกแก้วนกขุนทอง ไม่มีรากนี้พูดถึงการเกิดดับ ถ้าพูดถึงการเกิดดับ ก็ตอบพระอาทิตย์ขึ้นกับพระอาทิตย์ตกมันก็จะเกิดดับไป

เปิดไฟ ปิดก็ติด ปิดก็ดับ เกิดดับพูดแบบวิทยาศาสตร์ใช่ไหมแต่ธรรมชาติมันไม่ใช่ เพราะธรรมชาติพระพุทเจ้ามาเกิดชาตินี้หรือ พระพุทเจ้ามาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ แล้วมาเกิดเป็นพระพุทเจ้าใช่ไหม ก็ไม่ใช่ พระพุทเจ้าบอกว่าเราเคยเกิดเป็นพระเวสสันดร เราเคยเป็น แล้วพระพุทเจ้าสร้างบุญบารมีมา

ถ้าเราบอกว่าพระพุทเจ้าเป็นมนุษย์ เราก็คือมนุษย์ ทุกคนเกิดมาก็มีสิทธิ์เหมือนกัน แล้วเขานั่งสมาธิเราก็นั่งสมาธิกัน นั่งตะบิ่ตะบันเข้าไป อีกคนหนึ่งสร้างบารมีมาก็นั่งได้ อีกคนหนึ่งก็นั่งสมาธิเท่าไรก็นั่งไม่ได้ เพราะเขาสร้างมาทางอื่นเห็นไหม เขาเดินจงกรมก็ได้ เขาจะปัญญาบารมีสมาธิก็ได้ มันมีทางไปของมัน

อันนี้พูดถึงเกิดดับ เกิดดับในกรณีไหนละ ถ้าคิดว่าการเกิดดับแล้วอธิบาย การเกิดมันไม่มีหรือ คำว่าไม่มีเพราะมันไม่มีที่มันจะตัดตอนได้ หลวงปู่ดูลย์พูดอย่างนี้

หลวงปู่ดูลย์บอกว่า ความรู้สึกเป็นรูป ความคิดเป็นนาม

หลวงปู่ดูลย์พูด เราฟังแล้วเราชัดเจนมากนะ ความรู้สึกเป็นรูปเพราะมันคิดขึ้นมาแล้ว ความรู้สึกเป็นรูปความคิดเป็นนาม อันนี้มันคือวิชาเลขนะ หลวงปู่ดูลย์นะ

ของจริง แล้วพุดถูกด้วย มันไม่มีอะไรเลยโลกนี้ มันมีรูปและนาม แต่รูปและนาม รูปนามรูปจากภายนอก รูปของเรา รูปร่างกายนี้มันออกมาเป็นสถานะเป็นการเกิดแล้ว

ร่างกายของคนสิ้นกิเลสไม่ได้สิ้นด้วยจิต จิตที่มันจะคิดจิตที่จะเกิดดับ รูปคือการเกิด นามคือความคิด นามธรรม นามก็คือดับ แล้วก็เกิดรูปใหม่ มีรูปกับนามแล้วหมุนไป หลวงปู่ดูลย์พูดไว้นะมีรูปกับนามเท่านั้น

พอมีรูปมีนามแล้วมันก็รับรู้เหมือนกับข้าวบวข้าวลบ มีข้าวบวข้าวลบก็มีพลังงาน มีนามมีรูปมันก็มีความคิด หลวงปู่ดูลย์พูด เราฟังหลวงปู่ดูลย์มาเยอะแล้ว แล้วถูกหมด แต่เวลาคนไม่เป็นมาพูดตัดตอนอย่างที่เราว่าเมื่อกี้

ถ้าคนเป็นมันเหมือนเรา มันรู้จักที่มาที่ไปเห็นไหม รู้จักถิ่นกำเนิด รู้จักมีบุญมีบาป เราพูดถึงเกิดดับ นี่มันดีตรงไหนรู้ไหม ดีที่ว่าเราคุยกันมาเยอะ มีพื้นฐาน ถ้าไม่เคยคุยมาเลย พวกนี้หาว่ากูบ้าแน่ๆ เลย เพราะอะไร ไอ้นี้ถามว่าเกิดดับไปไหน นี่เราพูดถึงธรรมะนี้ การเกิดดับนี้เราอธิบายให้ฟังให้เห็นเลย ไม่ใช่มันตัดตอนมา มันมาได้หรือก มันมีรากมีเหง้า

ทุกคนมีรากเหง้ามานะ จิตไม่เคยตาย มีรากมีเหง้ามา มีวาสนามากหรือมีวาสนา น้อย ถ้ามีวาสนามากเห็นไหม พระสารีบุตรฟังพระพุทธเจ้าอยู่ พระพุทธเจ้าเทศน์ถึง หลานพระสารีบุตรที่จะมาต่อว่าพระพุทธเจ้าว่า เอาพระสารีบุตรมาบวช บอกว่า

“ข้าพเจ้าไม่พอใจสิ่งต่าง ๆ อะไรเลย”

พระพุทธเจ้าบอกว่า “ถ้าเธอไม่พอใจสิ่งต่างๆ เธอก็ต้องไม่พอใจอารมณ์และความรู้สึกของเธอด้วย”

พระสารีบุตรฟังพระพุทธเจ้าอยู่ข้างหลัง เป็นพระอรหันต์เลย ดูเขาวิปัสสนาเขา ไม่ได้เทศน์ให้ตัวฟังนะ ก็กำลังโต้แย้งกับหลานพระสารีบุตร พระสารีบุตรเฝ้าอยู่ข้างหลัง

นี่เหมือนกันเราฟังเทศน์ ถ้าคนมีปัญญาฟังเทศน์ บางคนคิด โอ้โฮ ลึกซึ้งเข้าไปถึงใจ บางคนปวดหัว เมื่อไหร่จะเลิกสักทีจะกลับบ้าน เหนื่อยเต็มทีแล้ว

โยม : แล้วความคิดหยุดอย่างไรครับ

หลวงพ่ : ความคิดหยุดนะมีสติ ความคิดหยุด ความคิดที่เราอธิบายถึงความคิด ความคิดของเราในการปฏิบัติเนะความคิดมีความลึกซึ้งถึง ๔ ระดับ ความคิดของพระโสดาบัน ความคิดของพระสัททา ความคิดของอนาคา ความคิดของพระอรหันต์

คำว่า ๔ ระดับนี้ จะบอกว่าความคิด โดยปกติความคิดดิบๆ ความคิดปุถุชน นี่ ความคิดปุถุชนนะ ถ้าเราไม่หยุดเหมือนเครื่องยนต์ โยมก็ขับรมา แล้วรถมันติดเครื่องตลอดเวลา แล้วเรารู้ยู่่ว่า ถ้าติดไปเหมือนหม้อน้ำมันจะแห้ง หม้อน้ำมันจะเสีย แล้วเราจะแก้ไขมันอย่างไร ต้องดับเครื่องใหม่ ความคิดของเรามันจะติดตลอดเวลา การจะติดตามความคิดไป นี่เห็นไหม มีสติตามความคิด ตามความคิดไป พอไปเห็นถึงความคิด เห็นถึงความบกพร่องของมัน เห็นถึงความให้โทษกับเรามันหยุดได้

โยม : แล้วตรงนี้ไม่ใช่ดับหรือครับ หยุดนี้ก็คือดับด้วยหรือเปล่า

หลวงพ่ : ว่าไป ว่าให้จบก่อนมันดับเพราะอะไร

โยม : ก็อย่างเครื่องยนต์มันหยุด เราก็ดับเครื่องมันก็คือมันก็พร้อมกัน

หลวงพ่ : รถยนต์มีเกิดดับใช่ไหมตอนนี้

โยม : คือนั่งๆ ไปแล้ว คือตอนพิจารณาความสวอะไอย่างนี้ คือไม่ได้เห็นเป็นภาพ คือเหมือนกับว่าเป็นความรู้สึก แล้วก็อยู่ดีๆ มันก็เหมือนจอตีวี้ค้าง

หลวงพ่ : ดับ

โยม : แล้วคนดูก็ เหมือนคนดูก็เหม่อ เหมือนภาพค้าง คือมันไม่ใช่ภาพหายไปเลย มันเป็นภาพค้างแล้วมันเหมือนพยายามจะติดต่อ แล้วมันก็ไม่ไป พอไม่ไปมันก็ เหมือนกับว่าแสงอยู่ระหว่างนี้ คราวนี้ก็มีคล้ายๆ กับว่า เหมือนมีอีกคนหนึ่งเดินมา แล้วก็มาดูที่จอ เอ๊ะ ทำไมจอมันค้าง แล้วก็มาดูที่คนดู เอ๊ะ คนดูมันก็เหม่อ เราเหมือนคนดู เรา ก็รู้สึก อู๊ย มีคนมาแล้ว มันก็เลยเริ่มรู้ตัว

หลวงพ่ : อันนี้เป็นอาการของใจ อันนี้เป็นอาการของจิตนะ จิตพลังงานของมัน คิดเรื่องสวยๆ เราจะเริ่มต้นใหม่ คิดเรื่องสวย พอคิดเรื่องสวย มันจะไปเรื่อย สวยเพราะเหตุใด สวยเป็นอย่างไร สวยเราพอใจไหม เห็นไหมคิดเรื่องสวยไป

ทีนี้พอเราคิดเรื่องสวยไป ถ้าเรามีสติตามไป ที่มันแสงค์มันหยุดได้ หยุด ถ้าไม่หยุดปั๊บ เพราะการปฏิบัติใหม่ เราแบบว่าวิชา อวิชา เราคิดว่าสวย เราคิดว่าดี มันอวิชาทำงาน โดยธรรมชาติของมนุษย์ พอเรามีสติตามไป วิชามันเข้ามา แล้ววิชามันเข้ามาที่มันแสงค์ เพราะว่าสติหรือการกระทำของเรา มันเป็นของใหม่ อย่างนี้แหละถูกแล้ว นี่คือนิพัญญาอบรมสมาธิ

ถ้าตามสติไปมันแสงค์หรือถ้าปัญญาเราทันนะพิจารณาไป อะไรสวย สวยเพราะเหตุใด มันค้นไปเรื่อยๆ นะ ถ้าโดยวิทยาศาสตร์แล้วมันคิดได้ใช่ไหม ร่างกายมนุษย์ทุกชิ้นออกมาจากร่างกายแล้วหรือวางไว้ มันอยู่ไม่ได้หรือว่ามันต้องเนาหมด มันเห็นอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าเรายังมีชีวิตมนุษย์อยู่

ชีวิตมนุษย์จิตนี้คือพลังงาน พลังงานคือไออุ่นมันหล่อเลี้ยงอยู่ ร่างกายของเราเหมือนกับอาหาร ถ้าเราได้อุ่นกินตลอดเวลา มันจะไม่เนาไม่เสีย ถ้ายังมีชีวิตอยู่ร่างกายยังอยู่ของมันได้ แต่ถ้าเราคิดเป็นวิทยาศาสตร์เห็นไหม พอมันทันปั๊บ มันเห็นโทษของมัน ถ้าหยุดอย่างนี้นะ หยุดเห็นไหม หยุดเดียวก็คิดอีกแป๊บเดียว นี่ยังดิ้นะ พอมันมีคนใหม่ หยุดแป๊บเดียว มันจะคิดทันทีเลย แล้วก็ตามไปอีกเดี๋ยวก็นึกอีก

โยม : คือเราพยายามจะคิดต่อแต่มันไม่ไป

หลวงพ่ : ไปไม่ได้ มันยังไปไม่ได้เพราะอะไรรู้ไหม เหมือนคนทำงาน อย่างเช่นเราเป็นนักเรียน เราจะเรียนภาพการปั้นจากศิลปะ เราเรียนการปั้น ทีนี้พอเรียนการปั้นเห็นไหม อาจารย์ที่สอนเขาหลับตาปั้นได้เลย เพราะเขาทำทุกวัน เราเรียนการปั้นพอเราขึ้นรูปได้ หรือขึ้นรูปได้แล้วมันหักหรืออะไรนี้แล้วเราทำไปไม่ได้ นี่เปรียบเทียบนะ จิตก็เหมือนกัน เราทำใหม่ๆ เรายังไม่ชำนาญ พอมันหยุดเหมือนกับเราทำงานแล้วเราปั้นขึ้นมา พอปั้นขึ้นมาแล้วครั้งตัวเราไปไม่ได้ๆ นี่ไง

โยม : วัตถุประสงค์ในการที่ทำอย่างนี้ก็คือให้หยุดอย่างนี้หรือเปล่าครับ

หลวงพ่ : ใช่

โยม : อย่างนี้เราก็ไม่ต้องคิดต่อ ถ้ามันหยุดแล้วก็ดีแล้ว

หลวงพ่ : หยุดแล้วก็ดีแล้วก็ถูกต้อง ที่นี้เพียงแต่เรายังไม่เป็นใจ

โยม : เราพยายามจะไปคิดต่อเพื่อให้มันไม่หยุด

หลวงพ่ : ถ้ามันหยุดนะ ถ้ามันหยุดแล้วเราเก็บผลผลประโยชน์ของการหยุดนั้นสิ ผลประโยชน์ของการหยุดนั้น ทำไมมันหยุดได้ ปัญญามันเกิดตรงนี้ ปัญญามันเกิดตรงที่ว่าความคิดของคน พลังงานมันไปตลอดเวลา แต่เพราะนี่มันเป็นโลกนะ นี่เป็นสัญชาตญาณเป็นศักยภาพของมนุษย์

แต่เพราะธรรมชาติที่เราคิดไปที่เราใช้สติตามไปคือธรรม ธรรมเพราะอะไร ธรรมก็คือสติปัญญา มีสติมีปัญญา สติปัญญาพอมันหยุดนั้น มันจะแว็บๆ เหมือนกับสมาธิ คำว่าแว็บๆ มันยังไม่เป็นสมาธินะมันจะเข้าสมาธิ สมาธิคือจิตหยุดนิ่ง จิตที่พุทโธๆ มันคือจิตหยุดนิ่งจิตมันจะเป็นขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ

แต่ถ้าปัญญามันตามไปอย่างนี้นะมันหยุดนะแล้วมันควบคุมได้ด้วย ตามต่อไปนะ มันจะหยุดอีก แล้วพัก ธรรมชาติของมันคิดทันทีเลย สติมันจะคิดใหม่เลย พอคิดใหม่ตามไปๆ ทำอย่างนี้คือปัญญาอบรมสมาธิตามความคิดไป ถ้าปัญญามันทัน คำว่าปัญญามันทัน มันคิดทำไม มันบ้าอะไร จนมันหยุดได้ๆ จนความคิดกับจิตคนละอันเลย

พระที่เราฝึกมาอยู่ที่นี่ มันตามความคิดไปอย่างนี้ ใช้ปัญญาตามไปจนบางทีมันเหนื่อยเห็นไหม ใช้สติมันจะเหนื่อยมาก มันจะบอกเลย เฮ้ย ความคิดมันพักก่อนสิ ภูเหนื่อยยับหายเลย มันพูดอย่างนี้เลยนะ

โยม : โอ้ตามที่หลวงพ่ที่ว่า มันไม่ได้คิดเป็นเรื่องอย่างความสวอะไอย่างนี้ นี่ก็ทำตามเฉยๆ ก็ดูตาม

หลวงพ่ : ไซ้ ดูตามถือตามสติไป แล้วพอถึงที่แล้ว พอดูตามไป เดียวนะพอทำอย่างนี้ดูตามมันทันไซ้ไหม พอดูตามไปมันรู้ทันกิเลสมันรู้ทันนะมันตามไม่ทันหรือ พอดูตามไม่ทันปั๊บเราใช้ปัญญา ใช้ปัญญาว่าคิดเรื่องอะไร คิดแล้วมีผลอะไร คิดเรื่องอะไร คิดแล้วผลมันให้โทษกับตัวเรามากน้อยขนาดไหน ถึงจะไม่ให้โทษเลยนะ ความคิดคือความคิดไม่ให้โทษกับใครเลยแต่ความคิดนี้มันเหนียวจับหายเลย

เราเองกระบวนการความคิดเกิดดับ เราจะควบคุมได้หมดเลย หรือการเกิดดับอย่างนี้นะมันจะทำให้จิตตั้งมั่น จิตตั้งมั่นเพราะอะไร จิตตั้งมั่นเองคิดดี เราคิดว่าเราควบคุมความคิดเราได้ ให้คิดก็ได้ ไม่ให้คิดก็ได้ คำว่าไม่ให้คิดเพราะอะไร เพราะสติปัญญาเราขยับยังมัน ขยับยังมันเพราะอะไร เพราะเราจับต้องได้

ของในตู้เซฟถ้าคนไม่รู้รหัสเปิดไม่ได้ไซ้ไหม แต่ของในตู้เซฟ ถ้าเรามีรหัส คือว่ารหัสคือสติปัญญา รหัสเราจับได้ เราจับจิตได้แล้ว เราล้วงเข้าไปในข้อมูลนั้นได้

นี่เหมือนกัน พอจิตมันจะคิดมันต้องมีที่มาที่ไปสิ พอมิที่มาที่ไปเพราะอะไร เพราะสติทัน สติตามไปมันก็รู้ทันตัวเอง ที่เรากิดกันอยู่นี้เพราะอะไรรู้ไหมเพราะว่าพลังงานคือตัวจิต สติมันเกิดจากจิต ความคิดเกิดจากจิต ใจ่ความคิดที่เกิดจากจิตมันเป็นสัญชาตญาณอยู่วงนอกที่เราขบประจำว่า สัมกับเปลือกส้ม ตัวเนื้อส้มนี้คือตัวจิตนะ แต่ความคิดของพวกเราเปลือกส้ม

เปลือกส้มอาการของจิตมันครอบอยู่ เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ เรามีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ เพราะธรรมชาติเราทำงานกันอยู่อย่างนี้ ธรรมชาติของมนุษย์ ธรรมชาติที่ทำงานทำงานกันอยู่อย่างนี้ ธรรมชาติของจิตที่นามรูปที่ว่าธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ ธรรมชาติของร่างกายมันเจริญเติบโตไปตามธรรมชาติของมัน

จิตที่อยู่ในร่างกายนี้ การทำงานของขันธ์ ๕ ขันธ์ ๕ คือเปลือก ตัวพลังงานคือตัวจิต มันทำงานกันอยู่อย่างนี้ เราเองเราก็อยู่กับโลกอย่างนี้ ศึกษาธรรมะก็โง่จับหายเลย เอาแต่ขันธ์ ๕ นี่ศึกษา เอาแต่ความจำไปศึกษา เอาแต่ความรู้มาคุ้ยมาโอ้อวดกัน

แต่เรามีสติปัญญาตามเราไปเห็นไหม นี่ไม่ได้ศึกษานี้เป็นข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงเกิดแล้วพอข้อเท็จจริงเกิดขึ้นมา หยุคนี้คือขั้น ๕ มันหยุค มันหมุนเห็นไหมมันหมุนทำงานเหมือนๆ กัน แต่มันหยุคปั๊บ แต่มันหยุคหยุคไม่ได้เพราะเราเป็นคนสิ่งที่มีชีวิตมันต้องหมุนตลอดเวลา เพราะพลังงานของมัน เพราะมันเป็นสันตติ แต่มันหยุคไม่ได้ธรรมชาติมันหยุคไม่ได้

แต่ที่สติปัญญาเราทันมันหยุคด้วยธรรม ธรรมะนี้หยุคได้ พอมันหยุคได้เราก็อึ้ง ใจ เราก็อึ้งแปลกประหลาดใจ พอแปลกประหลาดเพราะเพ็งเจอเฉยๆ ใจ แต่ฝึกเข้าไปบ่อยๆ ฝึกเข้าไป

โยม : แล้วอย่างการใช้ปัญญาอบรมสมาธินี้ มันใช้หาคำตอบได้ไหมครับ

หลวงพ่ : ก็คำตอบคือปัญญาใจ มันไล่เข้าไปสิ

โยม : ตกลงจุดประสงค์ไม่ใช่ให้หยุคหรือครับ

หลวงพ่ : ใช่ จุดประสงค์ก็ต้องให้หยุค แต่นี่จุดประสงค์ให้หยุคนี้ละ จุดประสงค์ให้หยุค คำว่าปัญญาอบรมสมาธิจุดประสงค์ให้หยุค แต่หยุคแล้ว เขาถึงบอกพลังงานมันหยุคไม่ได้มันต้องหมุนไปเป็นธรรมดา ถ้าหยุคปั๊บ เพราะเราไปขึ้นมัน เพราะเราอยากให้หยุค เราเข้าใจว่าหยุคแล้วมันคือหยุคเลยใช่ไหม

แล้วพอมันเลยแสงค์ เพราะธรรมชาติของมันต้องไปใช่ไหม แต่สติปัญญา เหมือนเราไปรู้ไว้ มันไม่เป็นอย่างที่เราคิด เราเข้าใจขณะที่โยมพูดอย่างนี้ เพราะเราเคยเป็นพอเราไล่ความคิดของเราไปนี่แหละ เราไปถึงมันทั้งหมด มันก็หยุคหมด เราจับต้องมันได้เหมือนกับเราจับวัตถุนี้ได้เลย

ธรรมดาเราคิดว่านามธรรมคือนามธรรมที่จับต้องด้วยอะไรไม่ได้ใช่ไหม พอเราไปจับต้องได้เราก็งงมากเลย ว่าทำไมนามธรรมถูกจับได้อย่างนี้หรือวะ ขึ้นไปถามอาจารย์

“อาจารย์ไหนว่าจิตเราไม่มีใจละ ทำไมจิตมันจับต้องได้ขนาดนี้เลยละ”

“แล้วใครบอกมึงว่าไม่มีล่ะ”

ไอ้หงายหลังดังเลย “มันมี” นี่จิตที่ว่าเป็นนามธรรม เราถึงโต้แย้งกับโลก ที่โลกเขาบอกว่าเป็นนามธรรม เราถึงยกพระสารีบุตรกับพระพุทธเจ้าเป็นประจักษ์ที่เขาวิชฌณู พระพุทธเจ้าบอกเลย “อารมณ์ความรู้สึก เป็นวัตถุอันหนึ่ง” ไปเปิดในพระไตรปิฎกสิ

โยม : แล้วถ้าสมมุติว่าถ้ามีคำตอบ หลวงพ่อว่าตอนนี้มันก็คือสัญญาธรรมดา

หลวงพ่ : ไซ้ ถูกต้อง

โยม : เป็นคำตอบซึ่งเป็นสัญญา โดยมีโลกียปัญญา..

หลวงพ่ : ไม่ใช่ ถ้าสัญญาคือข้อมูล สัญญาคือทฤษฎีที่เราจำได้ สัญญาคือทฤษฎีที่เราจำได้! อันนี้ไม่ใช่สัญญาธรรมดา อันนี้เป็นกิจกรรม เป็นการกระทำของจิต ที่จิตมันมีการกระทำต่อกันมันถึงแสงค์ ถ้าไม่มีมันจะหยุดอารมณ์แสงค์ อารมณ์อันนั้นสำคัญนะ อารมณ์ที่แสงค์

แสงค์คือว่ามันทำไปแล้ว แต่ประสาเราว่ามันยังทำไม่เป็น คือเข้าไปเห็นข้อมูลแล้ว แต่ เหมือนกับพวกราชการลับ เขาต้องการเข้าไปขโมยข้อมูลของคนอื่น เข้าไปแล้วเจอแล้วขโมยไม่เป็น เข้าไปแล้วขโมยข้อมูลของเขาออกมาไม่ได้ นี่ก็เหมือนกัน เข้าไปเจอแล้ว เออๆ แสงค์เลย

นี่ธรรมะเจอจิตแล้ว ไซ้ได้ เข้าไปๆ ทำไปเข้าไปเดียวโยมจะมาเล่าให้เราฟังเอง หลวงพ่ว่ามันเป็นอย่างนั้นๆ เลย

โยม : คือจุดประสงค์ก็ต้องคิดต่อ หรือว่าปล่อยให้มันแสงค์เฉยๆ

หลวงพ่ : ปล่อยให้แสงค์ แสดงว่ามันขัดข้อง เหมือนเทคนิคมันขัดข้อง เทคนิคมันไปไม่ได้ ถ้ามันจริง มันไม่แสงค์ มันหยุดแล้วเราเห็น เอ้อะๆ เลย เหมือนกับกระบวนการของมันเดินไปไซ้ไหม อันนี้กระบวนการของมันเดินไปไม่ได้เพราะอะไร เพราะว่าอวิชชา เพราะว่าเราคาดการณ์ไว้อย่างหนึ่ง แต่พอไปเจอความจริงแล้วมันเป็นอีกอย่างหนึ่งมันเลยแสงค์กันไ

กระบวนการของธรรมะนั้นเป็นอีกรูปแบบหนึ่งใช่ไหม แต่เราคาดเอาไว้ว่าเป็นอีกอย่างหนึ่ง เหมือนกับนื้ตเกลียวซ้ายเกลียวขวา เราจับยึดใส่กัน มันขันไม่เข้า ถ้านื้ตเกลียวเดียวกันมันเข้าเลย ทำไปเรื่อยๆ เดียว เออ นื้ตอันนี้ก็ใส่ไม่ได้ๆ เดียวมันจะหานื้ตเกลียวพอดีเลย

โยม : ตกลงความรู้ที่ได้จากการ อ้าว สมมุติว่าโกรธอะไรแบบนี้แล้วเราก็นั่งไล่ไปๆ

หลวงพ่ : ไซ้

โยม : ข้อสรุปที่ได้จากตรงนี้นั้นก็เป็นโลกียปัญญาไซ้ไหม

หลวงพ่ : ไซ้ โลกียปัญญาหมด ประสาธนะ โยมไม่ต้องเป็นห่วงว่าโลกียปัญญาหรือโลกุตตรปัญญา นักกีฬาที่ออกจากจุดสตาร์ทจะนักกีฬาแข่งวิ่งหรืออะไรก็แล้วแต่ต้องมีจุดสตาร์ทออกไป ถ้ามียจุดสตาร์ทนักกีฬาที่แข่งขันเริ่มต้นที่ไหนแล้วจบที่ไหน คือเข้าเส้นชัยที่ตรงไหน

คนเราเกิดมาโดยธรรมชาติ เราบอกเลย มันจริงตามสมมุติ ความจริงปลอม คือเราเกิดเป็นมนุษย์เราเกิดจริงๆ แต่ความเป็นมนุษย์นี้ชั่วคราว มันปลอมตรงนี้ไง

ทีนี้ความจริงปลอมคือความจริงของเราเราเกิดมาแล้วเป็นมนุษย์ ชาติ ๔ และขั้น ๕ มันก็เป็นความจริงอันหนึ่ง แต่มันความจริงปลอมหมด เพราะอะไร เพราะเวลาปฏิสนธิจิตเวลาตายจากมนุษย์ เราจะเกิดเป็นมนุษย์ต่อๆ ไปไหม เราไปเกิดเป็นเทวดาเป็นอินทร์ เป็นพรหม เราเกิดเห็นไหม นี่มันความจริงปลอมหมดเพราะเป็นวาระ แต่ตัวจิตเป็นของจริงเพราะมันมีมัน มันถึงได้ไปเกิด

ฉะนั้นพอเราเกิดเป็นมนุษย์แล้วมันเป็นความจริงปลอมคือมีความคิดเรา ความคิดเอ็งคิดอะไรก็แล้วแต่ เป็นโลกียะหมด ไม่มีใครเคยคิดโลกุตระได้ แต่เรากำลังจะทำกันอยู่เพราะไล่ความคิดนี้ไปจากโลกียะมันสงบลงๆ สงบลงเรื่อยๆ ตามไปเรื่อยๆ จนจิตมันฟรี มันฟรีมันเข้าใจหมด

นี่ไงที่เราบอกว่าเราพูดประจำเห็นใหม่ว่า รถถ้าในเกียร์ติดเครื่องไม่ได้ ต้องปลดเกียร์ว่าง พอติดเครื่องเสร็จแล้วมึงไม่ใส่เกียร์ มึงก็ไปไม่ได้อีก พอมันฟรีนี่เกียร์ว่าง พอเกียร์ว่างคือโลกียปัญญาคือปัญญาเกิดจากสัญชาตญาณ ปัญญาเกิดจากกิเลส ปัญญาเกิดจากตัณหาทะยานอยากทั้งหมด

แต่เราอาศัยธรรมะพระพุทธเจ้าไล่เข้าไปๆ จนมันหยุด มันตั้งมันมันมีหลักมีเกณฑ์ของมัน แล้วหลักเกณฑ์อันนี้มันออกเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม อันนั้นแหละเกิดโลกุตตรปัญญา

โลกุตตรปัญญามันจะเกิดจากจิตของเราที่มันคง พอมันคงขึ้นแล้วนะ มันคงใช้ใหม่เราเข้าใจทุกกระบวนการของเราหมดเลย จะทำอะไรเราก็ทำได้ไม่มีความตื่นเต้นอะไรเลย อย่างเราเดินก็ไม่ถนัดร่างกายพิการหมดเลย จะทำอะไรมันก็เป็นโลกียะ โลภียะเพราะกิเลสบวก การพิการต่างๆ นั่นคือตัณหาทะยานอยาก

โดยจิตได้สำนึกทุกคนอยากจะเป็นโลกุตตรปัญญา เอ็งจะคาดหมายโลกุตตรปัญญาหรือโลกียปัญญาไม่ได้ แต่ต้องไปตามกระบวนการของมัน กระบวนการของธรรมชาติ กระบวนการของมนุษย์มันโลกียะทั้งนั้น สติปัฏฐาน ๔ ใจ ใครปฏิบัติผิดหวังทั้งนั้น ผิดเพราะเรามีกิเลส

แต่สรุปสติปัฏฐาน ๔ ครูบาอาจารย์เราพยายามจะจูงเราเข้าสู่สติปัฏฐาน ๔ พยายามจะจูงเราจากโลกียปัญญาเข้าสู่โลกุตตรปัญญา กระบวนการต้องเริ่มต้นตรงนี้ เอ็งเป็นพระอรหันต์หรือ เอ็งเป็นปุถุชน ใครเป็นพระอรหันต์บ้าง ไม่มี ทุกคนเป็นปุถุชนหมด

ทุกคนเกิดเพราะมีกิเลสหมด แล้วมึงจะปฏิเสธการเกิดของมึงใหม่ อย่างเราเกิดเป็นคนไทยกูอยากจะเป็นพลเมืองอเมริกาสิบหลายเลย กูปฏิเสธว่าเป็นคนไทยมึงจะบ้าหรือ นี่ก็เหมือนกันปฏิเสธโลกียปัญญา มึงปฏิเสธไม่ได้

โยม : ไม่ เคยเห็นตอนโน้นที่ผมเคยถามหลวงพ่อกีหนึ่ง อะไรนะที่ว่าสัญญาเป็นรูปเป็นนาม หรือว่าจิตเป็นรูปเป็นนาม ก็ตอนนั้นก็คิดอย่างนี้ แล้วมันก็มีข้อสรุป

ออกมาว่า เอ๊ะ ทำไมมันเป็นรูป พอมารู้เทศน์หลวงพ่อกลับๆ ก็คล้ายๆ กับว่า เอ๊ะ อันนี้มันคือ เราคิดไปเองมันก็จะเป็นอย่างนั้น

หลวงพ่ : ไซ้ สัญญาหมด

โยม : แล้วเราก็กลับมาทำสมาธิให้ดีกว่าก่อน แล้วค่อยจะไปนั่งอย่างนั้น

หลวงพ่ : ไซ้ ที่ว่าเป็นรูปเป็นนามเป็นอะไร เราถึงบอกพวกอภิธรรมเห็นไหม ก็เป็นรูปเป็นนามก็ว่ากันไป เราเองจิตเราเป็นปุถุชน จิตเราเองมันไม่เป็นไปตามนั้น เอ็งจะถึงธรรมะขนาดไหนเอ็งก็ไม่ได้ อย่างนั้นหรือ

ฉะนั้นสิ่งที่จะเป็นหรือไม่เป็นอย่างที่โยมทำ ถ้าโยมทำถ้าจิตมันแสงๆ แสงนี้คือมันถึงแล้ว แต่มันไม่สมดุล ถ้าทำไปอีกมันก็จะถึงสมดุลของมัน ตรงนี้เขาเรียกว่าตัวจิต เราพูดถึงว่าถ้าไม่มีจิตไปพิจารณา อย่างไรก็ดีแล้วแต่ไม่มีทางเข้าอริยสัจ ไม่มีทางเข้าถึงสติปัญญาน ๔ ฉะนั้นสิ่งที่ว่าเป็นรูปเป็นนามเป็นอะไร คือเราไปให้ค่า เราให้ค่าใครไม่ได้

เราให้คะแนน ถ้าทุกคนชมตัวเองนี่สุดยอดกว่าทุกคนเลยทุกทีหมด แต่ข้างนอกเขาดูเขาว่ากู...ฉิบหายเลย แต่กูว่ากูดี นี่ก็เหมือนกันนามรูปเราให้ค่า แต่พอมันเป็นจริง ความที่เราได้แย้งทุกการบัญญัติทั้งหมดก็ตรงนี้ตรงที่ทุกคนไม่รู้จักจิต เราพูดบอกกับทุกคนว่าทุกคนไม่รู้จักจิต ทุกคนไม่รู้จักตัวเอง แต่คิดอวดเก่งกว่าเป็นคนที่รู้จักคนเก่ง คนทำอะไรได้หมดเลย ทำให้สาธุการนะ

สมบัติโลกเป็นสมบัติสาธารณะ แก้วแหวนเงินทองเป็นสมบัติสาธารณะหมดเลย เราเป็นเจ้าของมันชั่วคราว ความคิดความนึกของเราสาธารณะเพราะเป็นมนุษย์ มนุษย์เกิดมาเป็นญาติกันโดยธรรม ญาติกันโดยธรรมเรามีปากมีท้องเหมือนกัน มีความคิดเหมือนกัน นี่คือการสาธารณะ

แต่พอโยมไปเจออันนั้นที่โยมเห็นแสงนั้นแหละของโยม แสงนี้ค่านี่โยม แสงนี้ของโยมคนเดียวใครจะแสงกับเอ็งด้วย เพราะมันไม่เห็นแสงกับมึง แสงนี้ของทุกคนอื่น ไม่เกี่ยว นี่สมบัติส่วนตัว จิตเรา ถ้าจิตเราอันนี้เราควบคุมมันดีขึ้นมาแล้วออกรับรู้

แต่การที่โยมพูดๆ กัน เราฟังนั้นโยมมาถามเราเองนี่ว่าอะไรนะ อันนั้นเป็นรูป อันนี้เป็นนาม กูก็เอเองทั้งนั้น เพราะอะไร เพราะถ้าจิตมันยังไม่สงบความเห็นอันนั้น มันก็เหมือนปริยัติ เรามองอิทธิกรรมเราพูดบ่อยเห็นใหม่ว่าปริยัติในวงปฏิบัติ เขามาปฏิบัติกันแต่จำมาเต็มหัวแล้วก็วาดภาพเป็นอย่างนั้น ความจริงไม่มีแม้แต่จีเล็บ!!

ถ้าความจริงมีต้องเข้ามาจุดนี้ให้ได้ก่อน จุดสตาร์ทของการแข่ง ถ้ามึงเข้าจุดสตาร์ทของมึงไม่ได้ นักกีฬาวิ่ง ๑๐๐ เมตร เขาจะแข่งอยู่แล้วมันยังเดินรอบสนามหาจุดสตาร์ทมันไม่เจอ แล้วมันจะไปแข่งกับใคร

มึงหาจิตมึงไม่เจอ!!! มึงไม่รู้จักตัวมึงเองไม่มีสิทธิ์!!! เพราะอะไร เพราะกิเลสอยู่ที่จิต เอ็งต้องแก้ไขที่จิต อันนี้จิตกุสกรกเต็มที่แล้ว เห็นนาม เห็นรูป เห็นธรรมะ เห็นพระอรหันต์ ตายห่าเลยมึงหันของมึงไปเถอะ กูไม่เกี่ยว อันนี้อยู่ที่วาสนา วาสนาของคน คำว่าจุดสตาร์ท จุดเริ่มต้น ที่เขาทำๆ กัน เขาไม่มีตรงนี้ไง แล้วไปปฏิเสธมัน อย่างจิตตุดต่างๆ เรายกมาเพราะจิตมีหลากหลายมาก

ที่นี้การจิตเห็นใหม่มันปฏิเสธ คือไปเห็นไฟฟ้าเกิดดับ แต่มันไม่เห็นตัวมัน คือไม่รู้จักจุดสตาร์ทนะ ไอ้พวกนี้เหรียญทองห้อยเต็มคอเลย แต่มันบอกจุดสตาร์ทแข่งมันไม่รู้จัก กูก็แปลกใจนะ เอ๊ะ มันไม่รู้จักจุดสตาร์ท ไม่ได้แข่งทำไมเหรียญทองเต็มคอเลย ก็แปลกอยู่ เราถึงไม่รับ เราค้านตลอด แต่ถ้าภาวนาเป็นเขาจะพูดกันแบบนี้ ถ้าภาวนาเป็นโยมเห็นมานั้นก็โยมเห็นเอง

โยม : หลวงพ่อแล้วอย่างไอ้ตัวที่ว่า มันเหมือนกับอีกคนหนึ่งมาดูว่า

หลวงพ่อ : สติ

โยม : อันนั้นคือตัวสติ

หลวงพ่อ : ใช่

โยม : ตัวจิตคือตรงไหน

หลวงพ่อ : ตัวจิตก็คือตัวรับรู้ใจ

โยม : ตัวรับรู้ก็แสงก็ไปแล้ว

หลวงพ่ : แสงก็แสง แต่ตัวมันยังอยู่ แสงก็คืออารมณ์ แต่ตัวมันอีกค่าของมันคือ
แก่นั่น ก็แสงก็ไปแล้วเดี๋ยวมันก็ลุกขึ้นมาใช้ใหม่ แสงแล้วมันตายที่ไหน แสงก็เพราะมัน
โคจรธรรมะ โคนจิต

โยม : จริงๆ ตัวจิต มันน่าจะรู้ตัวก่อนสติ ทำไมสติมันเหมือนกับว่า....

หลวงพ่ : เวลาโยมนอนหลับนะ โยมสั่งไว้เลยว่าพรุ่งนี้จะไปไหน แล้วมันเพี้ยนมาก
นอนหลับ บอกว่าให้ใครปลุกทีหนึ่ง แล้วไอ้คนที่มาปลุกเป็นใครละ มันใช้ตัวโยมหรือ
เปล่า นี่ตัวสติไง เรานอนหลับใช้ใหม่ เราตื่นไม่ทัน เราบอกให้คนมาปลุกที แล้วเขามา
ปลุกเรา แต่เราก็คือเรา จิตคือจิต สติเกิดจากจิต ทำไมสับสนกับเปลือกสัมผัสมันอยู่ด้วยกันละ
กระแสนี้ ถ้าไม่มีกระแสนะเวลาคนนอนหลับฝันนะตายไปแล้ว เพราะอะไร เพราะเรา
นอนใช้ใหม่ เราก็คือฝันเป็นเรื่องเลย จิตมันออกไป แล้วบางคนบอก จิตออกจากร่างแล้วเข้า
ร่างไม่ได้ เขาบอกว่า ได้เข้าได้ไม่ป็นไรหรือกระแสนี้มี เว้นแต่คนตาย

โยม : หลวงพ่ แล้วอย่าง เวลานั้นหลับ ตอนโน้นตอนที่ภาวนาดีๆ มันพุทโธอยู่
ข้างใน คราวนี้พอจะหลับ หัวมันก็จะเริ่มสับลงมา แต่ตัวในมันก็พุทโธ มันก็จะรู้ว่า ทำไม
มันจะหลับแล้วตัวนอกมันก็พุทข้างในว่าตัวนอกจะหลับแล้ว ทำไมมี “พุท” แล้วไม่
“โธ” ะ

หลวงพ่ : สติมันดีๆ

โยม : อันนั้นคือสติ

หลวงพ่ : ใช่ สติมันดี จิตมันยังดีอยู่ สติคืออยู่ข้างใน แต่พูดประสาเราว่า จิตเรายังดี
อยู่ เช่น เราทำงานเห็นไหม เราทำงานเราต้องการใช้เงิน เงินกองอยู่ที่นี้ งานเราอยู่ที่นั่น
เราก็ต้องโอนเงินมาอะไรมาเห็นไหม สติมันไม่รวมเป็นตั้งมันมันไม่รวมเป็นหนึ่งเดียว
ทำไปเรื่อยๆ บ่อยๆ สติระยะห่างมันมีใช้ใหม่ทำบ่อยครั้งๆ ทำงานบ่อยครั้งๆ พับ มันเป็น
อันเดียวกัน พออันเดียวกันควบคุมได้หมดเลย

โยม : ถ้าสติ แล้วทำไมตัวนอกที่หลับทำไมมันหลับได้ทั้งๆ ที่สติข้างในมันไม่ได้หลับ

หลวงพ่ : ก็เราบอกว่ามันอยู่คนละส่วนกัน

โยม : มันคุมกันไม่ได้หรือรับข้างในกับข้างนอก

หลวงพ่ : สมมุติว่าเราเป็นนายช่างใหญ่ เรามองการเคลื่อนไหวทุกคนรู้หมดเลย มันมีเด็กฝึกงานมาหัดฝึกงาน เด็กฝึกงานมันจะคุมได้ไหม เด็กฝึกงานเห็นไหมเด็กฝึกงานกับเรา เราเป็นช่างใหญ่ใช่ไหม เราเป็นเจ้าของอู่รถ เราเป็นเจ้าของบริษัท เราบริหารจัดการหมดเลย เรารู้หมดเลย เพราะเราผ่านงานมาหมดแล้ว

อันนั้นเห็นไหมอย่างที่โยมว่า มันถึงเป็นอันเดียวกันหมดเลย แต่เด็กที่ต้องฝึกใหม่ขึ้นมา มันยัง 모르เรื่องเลย เข้ามาบอกให้มันดูขนาดของเครื่องมือมันยัง 모르เลยว่าทำอะไร มันต้องฝึกใช่ไหม จิตของเราเหมือนกัน

เวลาโยมคิดนะโยมคิดถึงว่า ธรรมะที่สำเร็จรูปที่เป็นของครูบาอาจารย์มาแล้ว แต่เราไม่คิดเลยว่าเราเพิ่งมาฝึกหัด ที่นี้มาฝึกหัดอาการที่มันเป็น พระที่ปฏิบัติหรือคนที่ปฏิบัติเขาจะผ่านอย่างนี้มาเขาจะเข้าใจของมันมา ถ้าไม่เข้าใจขึ้นมามันจะเริ่มดันจากตรงไหน

จิตเริ่มต้นจิตเป็นไปจะเป็นอย่างนั้น แล้วหลวงปู่เจี๊ยะครูบาอาจารย์ยังบอกเลย ต้องชำนาญในวสี ฝึกหัดจนชำนาญ พอชำนาญมันถึงจะควบคุมได้ของมันชำนาญหมด จิตมันจะมีอาการจะไปคิดทางโน้นคิดทางนี้มันจะทันหมด โยมจะไปคิด แหม พอคิดทันสติแล้วทุกอย่างมันจะไปพร้อมกันหมด ทันพร้อมกันหมด

อันนั้นหมูสเตอร์ หมูสเตอร์จานหนึ่ง เขาเอามาเสริฟให้เสร็จเลย ธรรมะสำเร็จรูปไป พอคิดแล้วต้องเป็นอย่างนั้นเลย คิดเอาทั้งนั้น อ่านหนังสือมา แล้วก็คิดเอาก็เป็นอย่างนั้น เราถึงว่าธรรมะสำเร็จรูป ไม่มีหรอก

ถ้ามันทำไม่เป็นมันก็ทำไม่เป็นอยู่วันยังค่ำ อย่างที่ทำตัวในตัวนอก เวลาจิตมันเป็นมันเป็นแป๊บเดียวเป็นชั่วคราวแล้วไม่เป็นอย่างนั้นอีก เพราะอะไรรู้ไหม โยมเข้ามาหาเราเมื่อเช้า โอ๊ย ภาวนาอย่างนั้นนะดี อันนั้นมันเป็นเงินเดือน เดือนที่แล้วนะมึง เงินเดือนใหม่นี้ยังไม่ออก มึงต้องทำตลอดไป อันที่ผ่านไปแล้วก็คือผ่านไปแล้ว ทำไปเรื่อยๆ พอเรื่อยๆ ปีบจะชำนานูหมด

เมื่อก่อนเราพูดบ่อยกับพวกโยม เมื่อก่อนเรานั่งเป็นอย่างนี้ จะเอียงนะ ขึ้นใหญ่เลยนะ โอ๊ยจะลึ้มๆ กิ่งงเพราะว่าทำไม่เป็น พอชำนานูขึ้นมาไอ้จิบหายมันก็กินมามันก็จบ ทำไม่เป็น โอ๊ย มันจะลงจิตมันจะลง มันดีๆ พอค้อยหลังลึ้มตึงเลยเสร็จหมด

อาการของจิตกิเลสมันหลอกร้ายนัก เอียงทำโน้น เอียงทำนี่ ถ้าจิตมันจะลงนะทำเอียงๆ เอียงแล้วทำอย่างไร มันก็ให้ออกมารับรู้ เอียงก็กลับมาเป็นอะไรไป แต่ตอนนั้นยังไม่กล้า จิตมันจะลง มันจะดี เอียงๆ ปล่อยแล้วก็ลึ้มเลย โห่ กิเลสมันร้ายแล้วคนไม่เคยปฏิบัตินะ ก็เหมือนกับฟ้าพับไว้ต้องเรียบร้อย ต้องคืออย่างโน้น ต้องคืออย่างนี้

กูฟังแล้วเวอร์กรรมจิบหายเลย อ่านแต่หนังสือมา พระพุทธเจ้า กิริยาของพระพุทธเจ้า กิริยาของพุทธวิสัยมันเป็นเพราะพระพุทธเจ้าปฏิบัติมาเป็นพระอรหันต์แล้วแล้วก่อนที่พระพุทธเจ้าปฏิบัติมา ๖ ปี พระพุทธเจ้าท่อมเทขนาดไหน แต่พระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์แล้วมันก็เป็นธรรมดาที่กิริยามารยาทพระพุทธเจ้า แล้วเรากำลังประพฤติปฏิบัติอยู่มึงไม่ท่อมเทมึงไม่ทำมึงจะเอาแต่กิริยาของผู้ที่สำเร็จแล้ว

เหมือนกับเราเห็นเศรษฐีพันล้านกูอยากเป็นเศรษฐีพันล้าน ไอ้เขามีพันล้านแต่กูยังไม่มีทำอย่างไร ไอ้ถ้ากูมีพันล้านแล้ว เออ พันล้านกูก็พันล้าน แต่เขามีพันล้านก็จบแล้ว เขาก็สะดวกสบายของเขาแล้ว แต่เรายังไม่มีเราจะทำอย่างไร วังเหมือนจิต ต้องเป็นอย่างนั้นๆ คิดเอาทั้งนั้นต้องไปอาบเหงื่อต่างน้ำ ต้องไปลงทุนลงแรงก่อน แล้วเดี๋ยวจะรู้ว่ามันเป็นอย่างไร

โยม : อย่างนี้ก็ใช้ปัญญาอบรมสมารถหรือว่าจะกลับไป..

หลวงพ่ : ได้ คือการทำงาน ทำอะไรไปบ่อยๆ แล้วบางทีแบบว่ามันล้ามันเหนื่อย
แบบว่าอุบายไง ถ้าวันนี้ใช้ความคิดดีก็ใช้ความคิดไป ถ้าวันไหนมันคิดเราก็พุทโธได้ คือ
สับเปลี่ยนใช้ได้ไฮบริดไง ใช้น้ำมันก็ได้ ใช้ไฟฟ้าก็ได้

โยม : เข้าใจครับ

หลวงพ่ : จบ ได้อีกหน่อยหนึ่ง